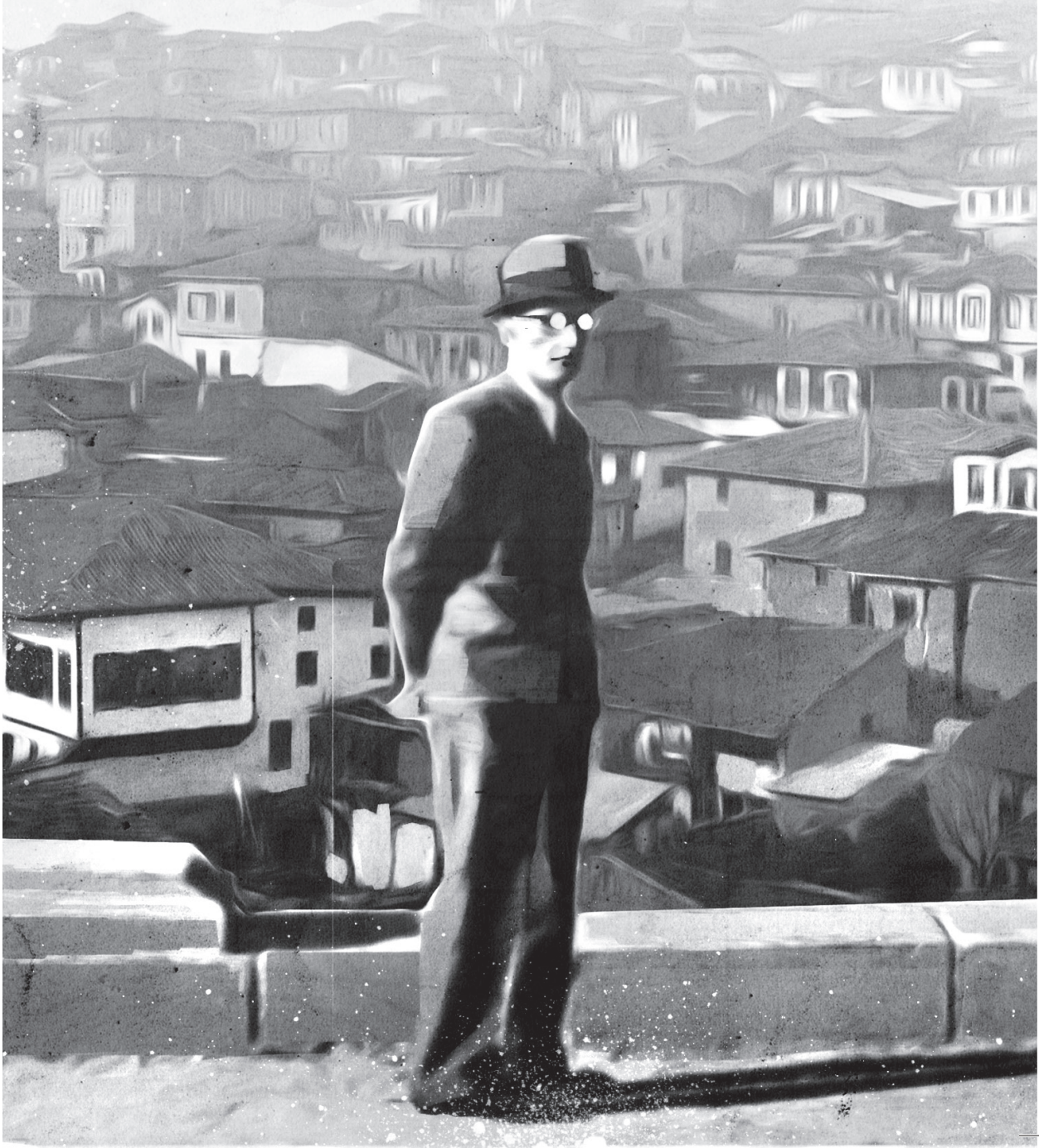

senaryo: levent cantek

dumankara

LEVENT CANTEK 1969 Ankara doğumlu. Bilkent Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler Lisans eğitimi aldı, Gazi ve Ankara Üniversitelerinde Gazetecilik yüksek lisans ve doktorası yaptı. Çizgi roman ve mizah ile ilgili çalışmalarıyla tanınıyor. Kültür tarihi ile ilgili çalışmalar yapıyor. TV dizi ve film senaryoları yazıyor. Editörlük ve akademisyenliğini sürdürüyor. Kitapları: *Türkiye'de Çizgi Roman* (İletişim Yayınları, 1996), *Markopaşa, Bir Mizah ve Muhalefet Efsanesi* (İletişim Yayınları, 2001), *Çizgili Hayat Kılavuzu* (der. İletişim Yayınları, 2002), *Karaoglan, Erotik ve Milliyetçi Bir İkon* (Oğlak-Maceraperest, 2003), *Çizgili Kenar Notları* (der. İletişim Yayınları, 2007), *Cumhuriyetin Büluğ Çağı* (İletişim Yayınları, 2008), *Anadolu Masalları* (Dipnot Yayınları, 2009), *Şehre Göçen Eşek* (İletişim Yayınları, 2011), *Dumankara* (Grafik Roman, İletişim Yayınları, 2013), *Emanet Şehir* (Grafik Roman, İletişim Yayınları, 2014), *Uzak Şehir* (Grafik Roman, İletişim Yayınları, 2015), *Kuş Epeği* (İletişim Yayınları, 2017), *Muhalefet Defteri: Türkiye'de Mizah Dergileri ve Karikatür* (Levent Gönenç ile birlikte, YKY, 2017), *1951* (Grafik Roman, Sefa Sofuoğlu ile birlikte, İletişim Yayınları, 2018).

www.dumankara.com

İletişim Yayınları 1847 • Çağdaş Türkçe Edebiyatı 260
ISBN-13: 978-975-05-1152-3
© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1-4. BASKI 2013-2015, İstanbul
5. BASKI 2018, İstanbul

KAPAK Uğur Erbaş
İÇ KAPAK VINYETLERİ Onur Atay
TASARIM ve KALIGRAFI Kadir Abbas
UYGULAMA Maraton Dizgievi • www.dizgievi.com
DÜZELTİ Ekrem Buğra Büte
BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46
CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Senaryo
LEVENT CANTEK
Dumankara
HAYAT BİR YANGINDI

Çizerler

(Alfabetik sırayla)

AYHAN HAYRULA

BERAT PEKMEZCİ

ÇAĞRI COŞKUN

EMRE YÜCE

ENDER ÖZKAHRAMAN

ETHEM ONUR BILGİÇ

GÖKHAN GÜNEŞ

MERT YAVAŞCA

MURAT BAŞOL

MURAT GÜRDAL AKKOÇ

ÖMÜRDEN BAKAÇHAN

SEFA SOFUOĞLU

SÜMEYYE KESGİN

TANER DURAN

UĞUR B. SERTÇELİK

UTKU YAVAŞCA

ZEYNEP ÖZATALAY

iletişim

İçindekiler

7 *Gün Biter
Hikâye Bitmez*
Levent Cantek

15 *Ankara 1916*
Çizen: Berat Pekmezci

25 *Hacıbey*
Çizen: Mert Yavaşca

37 *Pantolonlu
Kadın*
Çizen: Murat Başol

51 *Macar*
Çizen: Gökhan Güneş

59 *Çinli Recai*
Çizen: Ayhan Hayrula

69 *Tatlıcı Nazmi*
Çizen: Emre Yüce

75 *Nam*
Çizen: Utku Yavaşca

81 *Boksörün Ömrü*
Çizen: Taner Duran

89 *Güzel Cemile*
Çizen: Zeynep Özatalay

101 *Mazhar ile Galip*
Çizen: Sefa Sofuoğlu

115 *Aşıklar Unutmaz*
Çizen: Murat Gürdal Akkoç

123 *Bu Dünya Yalan
Polis Efendi*

Çizen: Uğur B. Sertçelik

131 *Nohut*

Çizen: Taner Duran

139 *Neşet Coşar*

Çizen: Sümeyye Kesgin

149 *Ferdi*

Çizen: Berat Pekmezci

157 *Ömer Ayna*

Çizen: Emre Yüce

163 *Efkâr*

Çizen:
Ömürden Bakaçan

171 *Orhan Kemal*

Çizen: Emre Yüce

181 *Bilmiyorum
Fatma*

Çizen:
Ender Özkahraman

199 *Koltuk*

Çizen: Utku Yavaşca

209 *Skor*

Çizen: Çağrı Coşkun

219 *Karalama
Defteri*

225 *Çizerler
Hakkında*

Gün Biter, Hikâye Bitmez

Metin Altıok, “herkes göz ucuyla bakıyor yok sayarak sana” diye yazmış Ankara için. En azından yüz yıl önce kim nerde yaşıyor-muş, kaç kişi biliyor doğrusu merak ediyorum. Annem, babam, ailem, dedelerim biz Ankaralıyız. Malumunuz pek sevilmez Ankara, sarıp sarmalamaz gelip geçeni, edebiyatı kıttır, Altıok alıntısı o sebeple. Ben buralı olduğumdan başka türlü görüyorum Ankara’yı. Üstelik insan yaşadığı yeri –ve zamanı– sahipleniyor, sevecek bir şeyler buluyor; arkadaşlarını, sokağını, evini, kahkahalarını, kederlerini, naif isyanlarını hatırlıyor. Şehir de bu değil mi zaten? Hepimiz bir yerde yaşıyoruz. Annemle babam Ankara’nın yok sayıldığını hiç fark etmemiş bile olabilirler. Kimse onlara Ankara’yı kötüleyen, küçümseyen bir laf etmemiştir sanıyorum. Onları en çok, televizyonlarda Ankara havası diye çalınan şeyler rahatsız ediyor muhtemelen. Kılık, kıyafet, konuşma, hal ve tavırlarıyla o şarkıcılara bakıp “Ankaralı değil bunlar” diye kestirip atıyorlar çünkü.

Başka bir Ankara resmi çizmeye niyetli değilim. Hayatı İstanbul yönetiyor ve o “oynak Angaralı” profilini de İstanbul üretiyor, yapacak da bir şey yok. Soran olursa ben de “Ankaralı böyle oynamaz, böyle çalmaz” filan diyorum ama boşuna tabii... Annemle babamın aksine Ankara’yı küçümseyen sayısız konuşmaya muhatap olmuşumdur. Uzun üniversite yıllarımda, şehre dışarıdan gelmiş sayısız sahil çocuğu Ankara’dan nefretle bahsedirdi. Ne yapsan ne desen boşunaydı, sevmemelerinin sorumlusunu arar, Ankaralı olduğum için dönüp dolaşıp bana saydırırlardı. İnsanı bir yerli yapan şey işte böylesine dışlayıcı sözlerden çıkıyor, farkına varıyorsun. Savunurken “ben kimim?” demeye başlıyorsun. Seni dışlayan insanlarla marazi bir hesaplaşmaya bile giriyorsun. İstanbullular olmasaydı Ankaralı olmamı belki de hiç önemsemeyecektim.

Osmanlı İstanbul’u, şehri rahatsız ettiklerine hükmederek fahişeleri, dilencileri her nereliyse, daha önce her nerede yaşıyorsa oraya geri gönderirmiş. Gel zaman git zaman öyle bir haysiyet belirmiş ki, taşra şehirleri, sürgün edilenleri gerisin geriye İstanbul’a göndermeye başlamışlar. “Sen namuslusun da biz namussuz muyuz? Bir sen misin ahlaklı?” demeye başlamışlar aslında. O kadın, bu şehirde fahişelik yapmıyordu, şu adam burada dilenmiyordu. Ne olduysa buradan gittikten sonra oldu diye söyleniyorlar-muş muhtemelen. Payitaht zayıfladığından mı yoksa okur yazar eliyle hemşerilik hissiyatı çoğaldığından mı bilinmez, arkası kesilmemiş bu geri “dön-

dermelerin". Şehirler atışa dursun, bir oraya bir İstanbul'a gönderilen insanlar yollarda telef oluyormuş. O da ayrı hikâye.

Şehirlere insanmışçasına bir karakter atfedilir. Bu işleri allayıp pullayan erkek aklı olduğundan büyük şehirler ekseriyetle fahişelere benzetilir. Ben mesela İstanbul'u satış mümessillerine, represantlara benzetiyorum, şıkır şıkır giyinen, yabancı dil bilen *yuppie* bebelere. Saatlerce araba kullanıyor, her an işten atılma korkusu yaşıyor vs. Metropollerle ilgili şikâyetlerin neredeyse tamamı esasen kapitalizme ve piyasa ekonomisine yöneliktir. Benim İstanbul'la ilgili oflayıp puflamalarım ve sevmemezliğim orada yaşayan herkesin mağduru olduğu şeyler aslında. Bana öyle geliyor ki İstanbul'da çok az insan, şehrin güzel kalabilen yanını yaşayabiliyor. Geriye kalan herkes bir güzellik fantezisi içinde yuvarlanıp gidiyor. Ankara daha insani bir yer filan demeyeceğim. Bu türden kıyaslamaları pek mantıklı bulmuyorum. Yaşadığımız hayatla ilgili birbirleriyle çelişir gibi gözükken iki gözlemim var. Birincisi, İstanbul dışında her yer taşra gibi geliyor bana. İkincisi, piyasa ekonomisi ve dağıtım ağlarının gücüyle, örneğin alışveriş merkezleri eliyle artık bütün şehirler birbirine benziyor. Ankara İstanbul'a, İstanbul Berlin'e, Berlin Londra'ya, Londra New York'a her geçen gün daha fazla benziyor. Üstelik öyle güçlü bir moda ve arzu var ki, benzememesi hoşnutsuzluk yaratıyor. Nüanslar yok demiyorum, giderek azalıyor, yıpranıyor ve başkalaşılıyor ama nüanslar var hâlâ. Bir gelenek vardı, onun da canını çıkardılar diyerek nostalji yaptığımı sanmayın, aman ha! Gelenek dediğimiz şey piyasaya uyum sağlayabilirse yaşar. Paraya dönüştürülebilir gelenekler varlıklarını sürdürebilirler.

22 yıl önce bir çizgi roman fanzini çıkarmıştım, sayfaları karıştıran şöhretli bir yazar Ankara'dan canlı ve muhalif bir şeyin çıkabilmesine çok şaşırıldığını söylemişti. Asıl ben şaşırmıştım, içimden geldiği gibi bir şey yapmışken İstanbullu birisi bana Ankaralı olduğumu hatırlatmıştı. Kızmıştım, hâlâ da hatırladıkça yüzüme muzip bir tebessüm yerleşir. Aynı yazar, yakın zamanlarda çıkartmayı düşündüğü dergisinde bir Ankaralı yazar olmasını istiyor, ısrarla arıyormuş, duydum. Bulursa ilk yapacağı da Ankara pavyonları hakkında yazı sipariş etmekmiş. Emperyal valinin otantik ilgisine benzer mi, siz söyleyin, kibirli, tahakküm edici ve belirleyici değil mi? Sıradan insanlar ancak öldürdüklerinde, çıldırdıklarında, ahlak ve nizam dışına çıktıklarında haber olurlar. "Ne var ki Ankara'da? Sen bana oradaki sakaleti anlat" mı demek istiyor? Bence öyle demek istiyor. Ankara'da biz buna "Yel padişahın, kaval padişahın, üfür padişahım" deriz.

Lafı uzatmayayım, bu albüme bu müstemlekeci hallenmelere kızarak başladım desem abartmış olurum. Hiç etkisi olmadı dersem de en önce kendimi kan-